

Anna Zellma¹
Wydział Teologii
Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie

Wkład naukowo-badawczy księdza profesora Radosława Chałupniaka w rozwój katechetyki

[Rev. Prof. Radosław Chałupniak and His Scholarly Contribution to the Development of Catechetics]

Streszczenie: Ks. prof. dr hab. Radosław Chałupniak (1967–2020) był wybitnym polskim katechetykiem. Zawodowo związany z uniwersytetem opolskim, współpracował z różnymi środowiskami naukowymi w Polsce i za granicą (m.in. w Austrii, w Niemczech, na Malcie, we Włoszech, w Czechach). Był pionierem nowoczesnych rozwiązań w zakresie wychowania estetycznego za pomocą arcydzieł malarstwa, zastosowanych w katechezie szkolnej, a przede wszystkim niezwykłym, otwartym, przyjaznym, życzliwym, oddanym Bogu, Kościołowi i każdemu, charyzmatycznym, kreatywnym człowiekiem oraz kapłanem. Jego badania koncentrowały się głównie na katechezie szkolnej i katechezie parafialnej. Wiele uwagi poświęcił koncepcjom nauczania religii i katechety parafialnej w krajach Europy (zwłaszcza w Niemczech) oraz różnym aspektom wychowania religijnego. Dostrzegał i uzasadniał kluczową rolę arcydzieł malarstwa w wychowaniu religijnym dzieci i młodzieży. Zwracał też uwagę na różne aspekty organizacyjne, merytoryczne i metodyczne katechety w rodzinie, szkole i w parafii. Rozpoznając znaki czasu, w ostatnich latach dociekał naukowych Ksiądz Profesor podejmował również analizy na temat „świata wirtualnego”, który odgrywa ważną rolę w ewangelizacji, katechizacji i wychowaniu młodego pokolenia. W artykule najpierw przedstawiono postać ks. R. Chałupniaka, następnie, na podstawie analizy najważniejszych publikacji Księdza Profesora, ukazano zakres merytoryczny prowadzonych przez niego badań naukowych oraz jego udział w poszukiwaniu kształtu współczesnej katechety integralnej w różnych środowiskach wychowawczych, zwłaszcza w rodzinie, szkole, parafii. Podkreślono jakościowo i ilościowo imponujący wkład ks. R. Chałupniaka w rozwój polskiej katechetyki integralnej.

Summary: Rev. Prof. Radosław Chałupniak (1967–2020) was an outstanding Polish catechetical scholar. Professionally associated with the University of Opole, he collaborated with various academic milieus in Poland and abroad (including Austria, Germany, Malta, Italy, Czechia). He was a pioneer of innovative solutions in aesthetic educa-

¹ Anna Zellma, Katedra Teologii Pastoralnej i Katechetyki, Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie, ul. Hozjusza 15, 11-041 Olsztyn, Polska, anna.zellma@uwm.edu.pl, <https://orcid.org/0000-0002-3612-3454>.

tion as he took advantage of painterly masterpieces to see them applied in school catechesis; first and foremost, however, he was an extraordinary person and priest: open, friendly, kind, a man devoted to God, the Church and other people, gifted with charisma and creative spirit. His studies focused mainly on school and parish catechesis. Much of his research concerned the concepts in religious education and parish catechesis in European countries (especially in Germany) as well as various aspects of religious education in Poland and abroad. He recognized and argued the rationale behind the crucial role of masterpieces of painting in the religious education of children and adolescents. Chałupniak also drew attention to various organizational, substantive and methodical aspects of catechesis in the family, school and parish. In the final years of his scholarly career, the Reverend Professor aptly recognized the signs of the times and undertook analyses of the “virtual world”, which plays an important role in evangelization, catechization and education of the young generation. The paper first discusses the figure of Rev. R. Chałupniak. Subsequently, following an analytical overview of his principal publications, it outlines the substantive scope of his scientific inquiry and involvement in the search for the shape of contemporary integral catechesis in various educational environments, particularly in the family, school and parish. The author underscores Rev. R. Chałupniak’s contribution to the development of Polish integral catechetics, which translates into a truly impressive achievement in terms of both quality and quantity.

Słowa kluczowe: katechetyka integralna; katecheza; nauczanie religii; edukacja religijna; Europa; Polska; rodzina; szkoła; parafia; badania naukowe; teologia.

Keywords: integral catechetics; catechesis; teaching religion; religious education; Europe; Poland; family; school; parish; research; theology.

W każdym okresie historycznym, na różnych etapach rozwoju nauk teologicznych, są obecne osoby, które w obszarze badań teologicznych wyznaczają nowe kierunki, definiują i podejmują nowatorskie problemy badawcze, a zwłaszcza inspirują innych badaczy do poszukiwania i odkrywania naukowo i społecznie ważnych zagadnień. Do takich osób należał ks. prof. dr hab. Radosław Chałupniak. Był on wybitnym badaczem, zajmującym się problematyką katechezy integralnej. Trudno dziś wyobrazić sobie rozwój polskiej katechetyki bez badań naukowych, które prowadził Ksiądz Profesor.

Ks. Radosław Chałupniak zmarł po ciężkiej chorobie 23 czerwca 2020 r. w Brynicy (województwo opolskie), w wieku 52 lat. Zawodowo związany był z Uniwersytetem Opolskim, a duchowo z Ruchem Światło-Życie. Żył dla Boga, drugiego człowieka i Kościoła. Obok swej aktywności duszpasterskiej i wielkodusznego zaangażowania w dzieło ewangelizacji i katechizacji (zwłaszcza młodzieży uczącej się w szkołach i studiującej oraz młodych małżeństw i rodzin), przez znaczną część swojego kapłańskiego życia oddawał się wielkiej pasji, jaką była praca badawcza i dydaktyczna.

Przez ćwierć wieku, od momentu studiów doktoranckich na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim Jana Pawła II, udało mu się nie tylko krytycznie analizować myśl zagranicznych katechetyków i pedagogów religii, ale także podejmować nowe, aktualne problemy badawcze, a przez to przyczynić się do rozwoju polskiej katechetyki.

Analizy podjęte w niniejszym opracowaniu mają na celu ukazanie najważniejszych kierunków działalności naukowo-badawczej ks. R. Chałupniaka. Pozwoli to na przedstawienie miejsca i roli, jaką odegrał ten wybitny badacz w rozwoju polskiej katechetyki, zwłaszcza w czasie, gdy po powrocie lekcji religii do polskiej szkoły pojawiły się nowe wyzwania w zakresie organizacyjnym, merytorycznym i metodycznym katechezy szkolnej i parafialnej. Podejmowaną tu analizę można zatem wyrazić pytaniem: jaki jest wkład ks. R. Chałupniaka w rozwój polskiej katechetyki i jakie są najważniejsze tego wkładu elementy? Z tak postawionego pytania wynika zakres niniejszego opracowania, na które składa się zaprezentowanie obszaru merytorycznego badań naukowych Księdza Profesora i jego udziału w poszukiwaniu kształtu współczesnej katechezy integralnej, realizowanej w rodzinie, szkole, parafii i poprzez media. Analizy poprzedzi krótki życiorys ks. R. Chałupniaka.

W opracowaniu wykorzystano analizę materiałów źródłowych oraz metodę indukcyjną, dedukcyjną i porównawczą, czyli te rodzaje, które są typowe dla prac o charakterze historycznym. Zsyntetyzowano wyniki analiz materiałów źródłowych, na które składają się publikacje Księdza Profesora.

Z uwagi na ograniczenia objętości artykułu, analizowano tylko najważniejsze publikacje ks. R. Chałupniaka. Opracowanie nie pretenduje zatem do wyczerpującego przedstawienia tematyki. Jest to jedynie wprowadzenie do pogłębionych badań, koncentrując się wokół najważniejszych obszarów naukowo-badawczych Księdza Profesora. W przyszłości tematyka ta zasługuje na szersze, wieloaspektowe przeanalizowanie, w którym zostaną podjęte szczegółowe kwestie. Dotychczas, poza krótkim biogramem, nie powstała żadna merytoryczna praca ukazująca dorobek naukowy ks. R. Chałupniaka. Ze względu na znaczenie twórczości Księdza Profesora warto zatem wskazać na jego wkład w rozwój polskiej katechetyki, ukazując najważniejsze obszary naukowo-badawcze.

Krótki życiorys ks. prof. Radosława Chałupniaka

Ksiądz profesor Radosław Andrzej Chałupniak urodził się 2 grudnia 1967 r. w Opolu, gdzie ukończył w 1982 r. szkołę podstawową (Kostorz J., 2003, s. 32). Do szkoły średniej uczęszczał również w Opolu. W 1987 r.

ukończył Technikum Elektryczne. Tam też uzyskał świadectwo dojrzałości (KD/KGJ., 2021, s. 1). Bezpośrednio po ukończeniu szkoły średniej, w latach 1987–1993, odbył studia teologiczne w Wyższym Seminarium Duchownym w Nysie, które ukończył uzyskaniem tytułu magistra teologii. 19 czerwca 1993 r. w katedrze opolskiej przyjął święcenia kapłańskie z rąk bpa Jana Bagińskiego (KD/KGJ., 2021, s. 1; por. Chałupniak R., 2021, s. 1). Po studiach magisterskich został skierowany na studia specjalistyczne z katechetyki na Katolickim Uniwersytecie Lubelskim, gdzie w latach 1993–1997 odbył studia specjalistyczne z katechetyki na Wydziale Teologii – w Instytucie Teologii Pastoralnej (Kostorz J., 2003, s. 32). Jednocześnie w latach 1995–1997 studiował w Podyplomowym Studium Psychoterapii dla Duchowieństwa w Lublinie. W 1997 r. uzyskał stopień doktora nauk teologicznych w zakresie teologii pastoralnej (specjalność katechetyka) na podstawie dysertacji *Problem komunikacji interpersonalnej a skuteczność katechezy szkolnej. Posoborowe studium interdyscyplinarne*, napisanej pod kierunkiem ks. prof. dr. hab. Mieczysława Majewskiego (Chałupniak R., 2021, s. 1; Kostorz J., 2003, s. 32). Od 1997 r. był pracownikiem naukowo-dydaktycznym Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, gdzie prowadził zajęcia z zakresu katechetyki, w tym dydaktyki i metodyki katechezy. Jednocześnie w latach 1997–1999 pełnił funkcję prefekta w Wyższym Seminarium Duchownym w Opolu. W latach 1999–2000 przebywał na stypendium naukowym w Rzymie – studiował tam na Papieskim Uniwersytecie Salezjańskim. W latach 2000–2003 był duszpasterzem akademickim w Opolu, współtworząc Duszpasterstwo Akademickie Resurrexit, a w latach 2003–2010 pełnił funkcję diecezjalnego duszpasterza akademickiego (w tym także duszpasterza w Duszpasterstwie Akademickim Resurrexit). W 2001 r. został rzeczoznawcą (recenzentem) ds. oceny programów nauczania religii i podręczników katechetycznych oraz członkiem Rady Programowej czasopisma „Katecheta” (Chałupniak R., 2021, s. 1; KD/KGJ., 2021, s. 1). Od 2002 r. ks. R. Chałupniak był aktywnym członkiem Europejskiej Ekipy Katechetycznej (EEC), a od 2010 r. Europejskiej Ekipy ds. Szkolnej Lekcji Religii (EuFRoS). W 2015 r. został członkiem Polskiego Towarzystwa Pedagogicznego (Chałupniak R., 2021, s. 1; KD/KGJ., 2021, s. 1). Od 2000 r. brał udział w pracach Zespołu Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski ds. opracowania dokumentów programowych katechezy Kościoła katolickiego w Polsce (Chałupniak R., 2021, s. 1; KD/KGJ., 2021, s. 1). Prace te dotyczyły podstawy programowej katechezy z 2001, 2010 i 2018 r. oraz programów nauczania religii w przedszkolu i szkołach z 2001, 2010 i 2019 r.

W latach 2004–2006 ks. R. Chałupniak przebywał na stypendium naukowym w Niemczech, prowadząc wnikliwe badania z zakresu katechetyki

i pedagogiki religii (Chałupniak R., 2021, s. 1; KD/KGJ., 2021, s. 1). W 2006 r. uzyskał stopień naukowy doktora habilitowanego nauk teologicznych na podstawie dorobku naukowego, działalności dydaktycznej i organizacyjnej oraz dysertacji pt. *Między katechezą a religioznawstwem. Nauczanie religii katolickiej w szkole publicznej w Niemczech w latach 1945–2000* (Opole 2005b).

Za liczne artykuły publikowane na łamach „Katechety”, stawianie w nich otwartych pytań, wprowadzanie twórczego niepokoju i kreatywność, odważne dyskusje oraz ciekawe pomysły, ks. R. Chałupniak otrzymał 25 września 2007 r. – podczas Krajowego Kongresu Katechetycznego zorganizowanego w Poznaniu z okazji 50-lecia miesięcznika „Katecheta” – nagrodę „Kreatywni w Myśleniu i Działaniu” (Tobolski B., 2021, s. 1–2). Nagroda została przyznana przez redakcję czasopisma „Katecheta”. Czasopismo to przez ponad pół wieku swojego istnienia wspierało czytelników (katechetów, katechetyków i pedagogów chrześcijańskich) w rozwijaniu kreatywności. Inspirując się koncepcją kreatywności wypracowaną przez założyciela „Katechety”, redakcja czasopisma zachęcała wszystkich zaangażowanych w proces nauczania i wychowania chrześcijańskiego do kreatywnego myślenia i działania. Niewątpliwie ks. R. Chałupniak w swoich licznych artykułach publikowanych na łamach „Katechety” wykazywał kreatywność zarówno w myśleniu, jak i w działaniu (Tobolski B., 2021, s. 1–2). Co ważne, w latach 2015–2016 ks. Chałupniak był redaktorem naczelnym tego czasopisma (Chałupniak R., 2021, s. 1; KD/KGJ., 2021, s. 1). Jego działalność redakcyjna miała miejsce w bardzo trudnym czasie dla wydawnictw i czasopism katolickich, spowodowanych zmianami zachodzącymi na rynku wydawniczym.

16 czerwca 2015 r., na podstawie dorobku naukowego, ks. R. Chałupniak uzyskał tytuł naukowy profesora nauk teologicznych. Jako najważniejsze osiągnięcie naukowe (tzw. książka profesorska) przedstawił monografię *Arcydzieła malarstwa w katechezie* (Opole 2013), mieszczącej się w obszarze badawczym dotyczącym katechezy integralnej, w której wychowanie estetyczne za pomocą dzieł sztuki pełni ważną funkcję dydaktyczną (KD/KGJ., 2021, s. 1–2). Od 1 września 2016 r. do śmierci (23 czerwca 2020 r.) ks. R. Chałupniak pełnił funkcję dziekana Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego (Kda/Opole (KAI) 2021, s. 1). Ksiądz Profesor został pochowany w Brynicy. Pogrzeb odbył się 27 czerwca 2020 r. (Kda/Opole (KAI) 2021, s. 1).

Wychowawcze aspekty w katechezie integralnej

Od samego początku, czyli od studiów doktoranckich na Wydziale Teologii KUL (1993–1997), zainteresowania badawcze ks. R. Chałupniaka koncentrowały się wokół różnych aspektów wychowania realizowanego w katechezie rozumianej integralnie. Uczestnicząc w seminarium doktoranckim, prowadzonym przez nestora polskiej katechetyki ks. prof. dr. hab. Mieczysława Majewskiego, zwrócił uwagę na problem komunikacji interpersonalnej w szkolnej katechezie (Chałupniak R., 1997). W pracy doktorskiej ks. R. Chałupniak podjął się opracowania tej problematyki, dostrzegając powiązania między jakością komunikacji a skutecznością katechezy szkolnej. Zwrócił uwagę na czynniki, które wpływają na jakość komunikacji interpersonalnej w katechezie. Odwołując się do badań psychologów, pedagogów i teologów, dowiódł, że katecheza ma charakter komunikacji interpersonalnej, jaka zachodzi między wszystkimi uczestnikami, zwłaszcza katechetą a katechizowanymi (Chałupniak R., 1997). W dysertacji doktorskiej ks. R. Chałupniak wielokrotnie nawiązywał do posoborowego nauczania Kościoła na temat komunikacyjnego charakteru katechezy (Chałupniak R., 1997). Chociaż nie opublikował pracy doktorskiej w formie monografii, to jednak znaczną część analiz, które w niej zawarł i wniosków wykorzystał w licznych publikacjach poświęconych katechezie szkolnej (Chałupniak R., 1999a, s. 371–378; Chałupniak R., 2000c, s. 501–514; Chałupniak R., 2002a, s. 241–256; Chałupniak R., 2009b, s. 101–118). Zwracał uwagę na znaczenie klimatu zaufania i otwartości oraz cech osobowych katechety (np. autentyczności, empatii, asertywności, bezwarunkowej akceptacji ucznia). W tym kontekście opisywał kompetencje katechety w zakresie komunikacji interpersonalnej (Chałupniak R., 2015b, s. 57–68). Postulował potrzebę dowartościowania we wstępnej i permanentnej formacji katechetów takich form i metod, które służą rozwijaniu asertywności, otwartości, zdolności do dialogu edukacyjnego (Chałupniak R., 2002a, s. 241–256; Chałupniak R., 2015b, s. 57–68).

Odwołując się do dokumentów Kościoła oraz prezentując poglądy pedagogów i katechetów, ks. R. Chałupniak analizował szczegółowe kwestie związane z wychowaniem religijnym i wychowaniem chrześcijańskim. Jako wnikliwy badacz uważał, że „na gruncie naukowym trzeba szukać możliwie precyzyjnej terminologii” (Chałupniak R., 2001c, s. 227). Analizując szczegółowe zagadnienia dotyczące wychowania w różnych środowiskach (m.in. w rodzinie, szkole, parafii), najpierw przedstawił rozumienie kluczowych pojęć takich, jak: „wychowanie religijne”, „wychowanie chrześcijańskie”, „katecheza”. Wychowanie religijne postrzegał jako istotny element wychowania ogólnego, rozumianego jako spotkanie wychowanka

i wychowawcy, kiedy wspiera się wychowanka w rozwoju intelektualnym, emocjonalnym, społecznym, moralnym i religijnym (Chałupniak R., 2001c, s. 228). Wychowanie religijne, jak zauważał Ksiądz Profesor, „zajmuje się tą dziedziną aktywności człowieka, która związana jest z religią i wpływa na jego relację z Bogiem (religijność)” (Chałupniak R., 2001c, s. 230). W tak rozumianym wychowaniu, zdaniem ks. R. Chałupniaka, ważne miejsce zajmuje zaufanie, wdzięczność, przebaczenie, radość, poczucie szczęścia, chęć pomocy innym, nadzieja, możliwość spotkania, pragnienie przekraczania siebie samego i otwierania siebie oraz przeżywanie wartości religijnych (Chałupniak R., 2001c, s. 231). Wychowania religijnego, jak słusznie podkreślał ks. R. Chałupniak, nie można przeciwstawiać wychowaniu świeckiemu. Są w nim obecne wszystkie typowe elementy tego ostatniego. Jednocześnie w wychowaniu religijnym daje się zauważyć wyraźną troskę zarówno o przekaz dziedzictwa kulturowego danej religii, jak też o rozwój religijności wychowanków, rozumianej jako przyłgnięcie do Boga, powierzenie się Bogu, oddanie Bogu swojego życia (Chałupniak R., 2001c, s. 231). Z kolei wychowanie chrześcijańskie „obejmuje poszczególnych chrześcijan, jak i całe wspólnoty chrześcijańskie” (Chałupniak R., 2001c, s. 233), opiera się na wartościach i zasadach wypływających z chrześcijaństwa, dotyczy wszystkich płaszczyzn i sfer życia człowieka (Chałupniak R., 2001c, s. 233). Analizując dokumenty Kościoła i literaturę przedmiotu, ks. R. Chałupniak stwierdził: „[...] istnieje takie wychowanie religijne [...], które nie jest wychowaniem chrześcijańskim [...] i odwrotnie – nie każdy rodzaj aktywności w wychowaniu chrześcijańskim dotyczy sfery religijności człowieka. Wspólna część określałaby tzw. «chrześcijańskie wychowanie religijne», które miałyby pomóc chrześcijaninowi w rozwoju jego relacji z Bogiem” (Chałupniak R., 2001c, s. 234).

Ksiądz Profesor konsekwentnie prowadził interdyscyplinarne badania dotyczące różnych aspektów wychowania w katechezie integralnej, w tym wychowania do wiary, wychowania do radości, wychowania do miłosierdzia, wychowania ekumenicznego, wychowania do odbioru mediów, wychowania do sakramentu pokuty i pojednania, wychowania estetycznego (Chałupniak R., 2002f, s. 187–206; Chałupniak R., 2007i, s. 155–178; Chałupniak R., 2008f, s. 93–99; Chałupniak R., 2011c, s. 209–221; Chałupniak R., 2011d, s. 311–331; Chałupniak R., 2014d, s. 4–16; Chałupniak R., 2016b, s. 551–567; Chałupniak R., 2017a, s. 365–380; Chałupniak R., 2019a, s. 97–115; Chałupniak R., Szubartowska A., 2018, s. 185–204). Na podstawie osobistych kapłańskich doświadczeń (kontaktów z młodymi, rodzicami i wychowawcami) dostrzegał postępujący kryzys wiary wśród młodego pokolenia (Chałupniak R., 2007f, s. 86–88; Chałupniak 201b, s. 62–67). Nie ograniczał się jednak do opisu aktualnej sytuacji

wychowania religijnego w rodzinie, szkole i parafii, lecz poszukiwał różnych dróg wyjścia z kryzysu. Był świadomy, że nie ma jednoznacznych i uniwersalnych rozwiązań. Proponował m.in. odkrywanie na nowo przypowieści Jezusa o miłosiernym Ojcu (Łk 15,11–32), która pokazuje jak ważne jest szanowanie wolnego wyboru młodego człowieka, prowadzenie rozmów w klimacie otwartości, życzliwości, zaufania, ciepła, zachowanie cierpliwości i spokoju, podejmowanie większego zaangażowania we własny rozwój duchowy, świadectwo wiary rodziców i wychowawców (Chałupniak 2013b, s. 62–67). Tym samym Ksiądz Profesor wskazał na znaczenie w wychowaniu religijnym młodego pokolenia prostych, inspirowanych Ewangelią rozwiązań wychowawczych, po które warto sięgać mimo upływu czasu i szybko postępującej sekularyzacji.

Niewątpliwie w twórczości ks. R. Chałupniaka, dotyczącej różnych aspektów wychowania religijnego, realizowanego w rodzinie, katechezie szkolnej i w katechezie parafialnej, ważne miejsce zajmowały doświadczenia krajów europejskich (Chałupniak R., 2001a, s. 52–56; Chałupniak R., 2002g, s. 65–68; Chałupniak R., 2003h, s. 175–201; Chałupniak R., 2002c, s. 52–54; Chałupniak R., 2006b, s. 99–114; Chałupniak R., 2008e, s. 16–27; Chałupniak R., 2011b, s. 155–165; Chałupniak R., 2016c, s. 81–96). Uważał je za cenne nie tylko poznawczo, ale również praktycznie. Czerpał obficie z dostępnej literatury zarówno niemieckojęzycznej, jak i anglojęzycznej oraz włoskiej. Wiele uwagi poświęcał wychowaniu religijnemu w szkołach europejskich, zwłaszcza w Niemczech, w Austrii, na Malcie, w Hiszpanii, Australii, Chorwacji, na Węgrzech (Chałupniak R., 2002b, s. 52–54; Chałupniak R., 2002c, s. 52–54; Chałupniak R., 2002g, s. 65–68; Chałupniak R., 2002i, s. 63–66; Chałupniak R., 2002l, s. 55–61; Chałupniak 2005d, s. 19–33; Chałupniak R., 2006c, s. 19–28; Chałupniak 2008e, s. 16–27; Chałupniak R., 2010a, s. 80–96; Chałupniak R., 2010d, s. 7–11; Chałupniak R., 2014a, s. 157–168; Chałupniak R., 2015d, s. 13–35; Chałupniak R., 2016d, s. 7–32). W tym kontekście analizował szkolne nauczanie religii w Polsce (Chałupniak R., 201dc, s. 13–35). Ksiądz Profesor dostrzegał podobieństwa i różnice w zakresie organizacji, struktury, koncepcji lekcji religii, która obok funkcji dydaktycznych, spełnia również funkcje wychowawcze (Chałupniak R., 2008e, s. 16–27; Chałupniak R., 2010a, s. 80–96). Zwracał też uwagę na kwestie związane z konfesyjnym charakterem szkolnych lekcji religii (Chałupniak R., 2000d, s. 31–51; Chałupniak R., 2016c, s. 81–96). Za autorami *Dyrektorium ogólnego o katechizacji* dowodził, że nie można wychowania religijnego w szkołach europejskich sprowadzić tylko do jednej formy, obowiązującej w całym Kościele (Chałupniak R., 2003f, s. 249–265; 2007c, s. 7–38). Zauważał, że procesy, które dokonały się i dokonują w krajach Europy Zachodniej (m.in. sekula-

ryzacja społeczeństwa, kryzys wiary współczesnej młodzieży, kryzys instytucji Kościoła, kryzys autorytetu osób duchownych, konsumpcjonizm i materializm) przenikają również do Europy Wschodniej, w tym do Polski (Chałupniak R., 2007i, s. 155–178; Chałupniak R., 2013e, s. 165–183; Chałupniak R., 2013b, s. 62–67; Chałupniak R., 2015d, s. 13–35). W tym kontekście Ksiądz Profesor stawiał odważne pytania dotyczące przyszłości wychowania religijnego w polskiej szkole, realizowanego m.in. w ramach katechezy szkolnej (Chałupniak R., 2001b, s. 25–41; Chałupniak R., 2004a, s. 67–70; Chałupniak R., 2007d, s. 319–321; Chałupniak R., 2007f, s. 86–88). Jednocześnie ks. R. Chałupniak proponował konkretne rozwiązania w zakresie towarzyszenia dzieciom i młodzieży w holistycznym rozwoju. Za wartościowe uważał wychowanie do radości, wychowanie do odbioru mediów, wychowanie do sakramentu pokuty i pojednania, wychowanie do liturgii, wychowanie ekumeniczne, wychowanie estetyczne, wychowanie przez sztukę realizowane w ramach katechezy szkolnej i parafialnej (Chałupniak 2002f, s. 187–206; Chałupniak R., 2003g, s. 127–133; Chałupniak R., 2007g, s. 3–13; Chałupniak R., 2008f, s. 93–99; Chałupniak R., 2010c, s. 263–283; Chałupniak R., 2012a, s. 145–160; Chałupniak R., 2014f, s. 371–381; Chałupniak R., 2016b, s. 551–567). Co ważne, wychowaniu estetycznemu ks. R. Chałupniak poświęcił bardzo dużo uwagi w badaniach prowadzonych po uzyskaniu stopnia doktora habilitowanego nauk teologicznych. W tzw. monografii profesorskiej analizował problematykę arcydzieł malarstwa w katechezie. Zwracał uwagę nie tylko na funkcje dydaktyczne, ale także wychowawcze i ewangelizacyjne arcydzieł malarstwa (Chałupniak R., 2013a; Chałupniak R., 2014f, s. 371–381; Chałupniak R., 2016b, s. 551–567; Chałupniak R., Kałuża K., 2020, s. 32–45). Dostrzegając znaczenie sztuki w wychowaniu religijnym dzieci i młodzieży, kompetentnie łączył te kwestie z zasadą pogłębłości. Umiejętnie dowodził, że nie wystarczy tylko pokaz obrazu w toku lekcji religii. Ważną rolę odgrywa odpowiednie zastosowanie zasady pogłębłości, które wymaga od katechety organizacji procesów nauczania–uczenia się i wychowania na podstawie obserwacji, myślenia i praktyki (działanie), co pozwala stymulować aktywność intelektualną, emocjonalną i behawioralną uczniów. Konsekwentnie ks. R. Chałupniak uzasadniał potrzebę zastosowania dzieł sztuki w toku poszukującym i eksponującym lekcji religii (Chałupniak R., 2013a, s. 157–164). W tym kontekście Ksiądz Profesor zwracał uwagę na potrzebę dowartościowania różnych form ekspresji, „wyrażania własnych przemyśleń i przeżyć w różnej formie (wypowiedzi ustnej lub pisemnej, a nawet własnej twórczości artystycznej). Ekspresja – zdaniem ks. Chałupniaka – ma służyć wyartykułowaniu osobistego stosunku uczniów do głównej idei reprezentowanej w określonym dziele, co

z reguły nie pozostaje bez wpływu na kształtowanie się systemu wartości jako podstawy oceniania ludzi i dzieł przez nich tworzonych, jak również oceny samego siebie” (Chałupniak R., 2013a, s. 164). Jednocześnie Ksiądz Profesor proponował konkretne rozwiązania dotyczące odczytywania arcydzieł sztuki w katechezie, w których ważną rolę odgrywa aktywność uczniów i wnioski dotyczące ich postaw (Chałupniak R., 2013a, s. 163). Dostrzegał potrzebę przygotowania katechetów do odczytywania obrazów. Odwołując się do badań prowadzonych na gruncie pedagogiki i nauki o sztuce, proponował konkretne rozwiązania metodyczne. Dostrzegał też potrzebę korelacji nauczania religii katolickiej z edukacją plastyczną (Chałupniak R., 2014c; Chałupniak R., 2015e, s. 67–78; Chałupniak R., 2019b, s. 237–252). Analizował przy tym nie tylko założenia programowe tego rodzaju korelacji, ale również obrazy religijne w podręcznikach do edukacji plastycznej i w podręcznikach do nauczania religii katolickiej (Chałupniak R., 2014c). Ksiądz Profesor dostrzegał mocne i słabe strony wykorzystanych reprodukcji obrazów (Chałupniak R., 2014c). Dzięki tak ukierunkowanym, wnikliwym i interdyscyplinarnym analizom, Ksiądz Profesor znacząco wzbogacił zakres badań katechetyki integralnej w Polsce.

Na szczególną uwagę zasługują również podejmowane przez ks. R. Chałupniaka zagadnienia dotyczące wychowania religijnego w typowych środowiskach wychowawczych. Ksiądz Profesor ważną rolę przypisywał zarówno rodzinie, parafii i szkole, jak też mediom. (Chałupniak R., 2003e, s. 51–64; Chałupniak R., 2007a, s. 309–324; Chałupniak R., 2007g, s. 3–13; Chałupniak R., 2012c, s. 4–16; Chałupniak R., 2014e, s. 253–276; Chałupniak R., 2016a, s. 145–166; Chałupniak R., 2018a, s. 95–104). Odwoływał się przy tym do argumentacji filozoficznej, antropologicznej, społecznej, kulturowej, historycznej, prawnej, pedagogicznej, teologicznej i pastoralnej. Wykazywał przy tym doskonałą znajomość nie tylko dokumentów Kościoła i literatury przedmiotu, ale także aktualnej sytuacji społecznej, kulturowej, religijnej i duszpasterskiej oraz umiejętność dogłębnej i krytycznej analizy problematyki. Na tej podstawie Ksiądz Profesor wyciągał interesujące wnioski i formułował postulaty pastoralne dotyczące współpracy środowisk wychowawczych. Za kluczową uważał ewangelizację i katechizację rodziców oraz potrzebę pastoralnego nawrócenia duszpasterzy i katechetów. Mając na uwadze sytuację Kościoła katolickiego i katechezy w Polsce Anno Domini 2022, postulat ten należałoby uznać za fundamentalny.

Obrona katechezy szkolnej i poszukiwanie modelu katechezy w rodzinie i w parafii

W latach dziewięćdziesiątych XX w., po powrocie lekcji religii do polskiej szkoły, katechetycy podjęli dyskusję skoncentrowaną wokół tej problematyki (Czekalski R., Murawski R., 2002, s. 22–26, 107–122). Wiele uwagi poświęcali poszukiwaniu odpowiedzi na pytania dotyczące charakteru, funkcji i zadań szkolnych lekcji religii oraz korelacji z katechezą parafialną. Dało się przy tym zauważyć dwa stanowiska. Pierwsze koncentrowało się wokół katechezy szkolnej, drugie wokół lekcji religii. Ksiądz R. Chałupniak jednoznacznie odpowiadał się za katechezą szkolną, czemu dał wyraz m.in. w dyskusji, która przez długi czas toczyła się na łamach czasopisma „Katecheta” (Chałupniak R., 2000b, s. 7–12; Chałupniak R., 2000g, s. 68–70). Analizując tę problematykę, pisał: „utrzymuję stanowisko wielu katechetów: Polska szkoła jest środowiskiem katechezy, nie jest natomiast jej podmiotem i nie współtworzy wychowania religijnego w znaczeniu aktywnym. Oznacza to, że – przynajmniej na dzisiaj – szkoła nie rości sobie praw do opracowywania programów (celów, treści, metod) czy wpływania na katechetów. Podmiotem aktualnego wychowania religijnego – co gwarantuje obecne prawo – jest wyłącznie Kościół” (Chałupniak R., 2000g, s. 69). W tym kontekście ks. R. Chałupniak zwracał uwagę na różnych odbiorców – uczestników katechezy szkolnej (wierzących, obojętnych religijnie, poszukujących, niewierzących), co jego zdaniem nie przeszkadza w realizacji katechezy, która ma charakter konfesyjny i oprócz funkcji dydaktycznych, wychowawczych i wtajemniczenia, pełni również funkcje ewangelizacyjne (Chałupniak R., 2000d, s. 31–51; Chałupniak R., 2000g, s. 69; Chałupniak R., 2010b, s. 19–25; Chałupniak R., 2012d, s. 163–178). Dowodził też, że katecheza szkolna nie jest jedynym środowiskiem kształtowania wiary. „Samodzielnie nie tworzy tzw. «pełnej katechezy». Bez wątplenia, inicjacja sakramentalna czy liturgiczna najlepiej odpowiada katechezie parafialnej, nie przeczy to jednak tworzeniu komplementarnej katechezy szkolnej [...]” (Chałupniak R., 2000g, s. 69). Zdaniem ks. R. Chałupniaka, katecheza szkolna umożliwia nawiązanie kontaktu z dziećmi, młodzieżą, rodzicami i gronem pedagogicznym. „Nazwanie tego, co dzieje się w szkole, wyłącznie «nauczaniem religii», nie zmieni w żaden sposób sytuacji. Nie odciąży katechetów-duszpasterzy, nie spowoduje, iż szybciej znajdą się ludzie (chęci, siły, czas) i środki (programy, podręczniki, sale, pieniądze itp.) na katechezę parafialną” (Chałupniak R., 2000g, s. 70). Katecheza szkolna, zdaniem Księdza Profesora, wymaga pogłębienia w innych środowiskach: rodzinie i parafii (Chałupniak R., 2000g, s. 70). Wychodząc z takiego założenia, ks. R. Chałupniak

podejmował również zagadnienia dotyczące katechezy parafialnej. Dostrzegając kryzys tradycyjnego modelu inicjacji chrześcijańskiej w rodzinie oraz brak całościowej wizji katechezy parafialnej. Za niewystarczające uznawał dotychczasowe duszpasterstwo w parafii, oparte na informacji i organizacji (akcji). Ks. R. Chałupniak proponował dowartościowanie katechezy dorosłych (w tym rodziców, studentów), która powinna mieć charakter ewangelizacyjny (Chałupniak R., 2002d, s. 517–526; Chałupniak R., 2002e, s. 87–113; Chałupniak R., 2003e, s. 51–64; Chałupniak R., 2004c, s. 147–151; Chałupniak R., 2004h, s. 107–117; Chałupniak R., 2007b, s. 199–222; Chałupniak R., 2007g, s. 3–13; Chałupniak R., 2016a, s. 145–166). Akcentował jej mistagogiczny i wspólnotowy wymiar, który pomaga w pogłębianiu osobistej więzi człowieka z Bogiem i ze wspólnotą Kościoła. Jednocześnie zwracał uwagę na potrzebę reaktywacji katechezy parafialnej (Chałupniak R., 2012c, s. 4–16).

Ksiądz Profesor dowodził też, że wobec postępującej laicyzacji i kryzysu wiary katecheza parafialna nie może ograniczać się tylko do kilku spotkań przed uroczystością I Komunii św., sakramentem bierzmowania czy sakramentem małżeństwa (Chałupniak R., 2010b, s. 19–25). Jego zdaniem, formacja o charakterze katechumenalnym wiąże się z permanentnym procesem wychowania w wierze, w którym istotną rolę odgrywa katecheza rodzinna (Chałupniak R., 2007a, s. 309–324; Chałupniak R., 2013b, s. 62–67). Ksiądz Chałupniak dostrzegał szczególną rolę katechetów i duszpasterzy, którzy powinni być nieustannie zatroskani o urzeczywistnianie soborowej wizji rodziny chrześcijańskiej – Kościoła domowego oraz parafii – wspólnoty wspólnot. To z kolei, jak podkreślał, wymaga odpowiednich kompetencji, otwartości, zaangażowania, rezygnacji z podziałów na świeckich i duchownych, umiejętności współpracy i dialogu oraz wykorzystania nowych mediów (Chałupniak R., 1999b, s. 371–378; Chałupniak R., 2000e, s. 6–11; Chałupniak R., 2008d, s. 183–193; Chałupniak R., 2013b, s. 62–67; Chałupniak 2018a, s. 95–104).

Troska o metodykę katechezy

Uwzględniając społeczno-kulturowy kontekst katechezy szkolnej i potrzebę rzetelnej realizacji przez katechetów zadań dydaktycznych wynikających z nadzoru pedagogicznego, ks. R. Chałupniak wiele miejsca w swojej pracy naukowo-badawczej poświęcił zagadnieniom z zakresu metodyki katechezy przedszkolnej i szkolnej (Chałupniak R., 2000a, s. 6–12; Chałupniak R., 2000f, s. 63–66; Chałupniak R., 2002j, s. 90–93; Chałupniak R., 2002l, s. 287–301; Chałupniak R., 2002h, s. 21–25; Chałupniak R.,

2004a, s. 67–70; Chałupniak R., 2004e, s. 344–347; Chałupniak R., 2004f, s. 357–360; Chałupniak R., 2005a, s. 317–350). Obszar tych badań obejmował przede wszystkim konkretne rozwiązania metodyczne w katechezie szkolnej (m.in. wykorzystanie obrazu i muzyki) (Chałupniak R., 2002h, s. 21–25; Chałupniak R., 2002n, s. 25–30). Wykorzystując dorobek dydaktyków katechezy, Ksiądz Profesor analizował przede wszystkim metody biblijne w katechezie (Chałupniak R., 2011a, s. 67–74). Miał świadomość, że stosowanie metod biblijnych w katechezie szkolnej jest coraz trudniejsze. Stąd też nie tylko opisywał interesujące wybrane metody biblijne, takie jak np.: praca z tekstem (fragmentem Pisma Świętego), emocje w tekście, antytekst, formuły wiary, hamulec myśli, list gończy, łańcuch skojarzeń, szczepionka, ale także podawał konkretne, twórcze, interesujące dla katechetów, propozycje ich wykorzystania w grupie dzieci lub młodzieży. Co ważne, Ksiądz Profesor w sposób przekonujący opisywał funkcje metod biblijnych w katechezie, zwracając uwagę na ich znaczącą rolę w procesie kształtowania postaw. Zachęcał katechetów do tworzenia różnego rodzaju gier, zagadek, konkursów, krzyżówek, rozsypanek wyrazowych i rebusów biblijnych. W tego rodzaju rozwiązaniach metodycznych dostrzegał szansę na zainteresowanie uczniów Słowem Bożym i wzbogacenie katechezy szkolnej (Chałupniak R., 2011a, s. 67–74).

Ksiądz Profesor nie pozostawał również obojętny na kwestie języka religijnego, pytań w katechezie, wykorzystania katechizmu Youcat dla młodych oraz zastosowania w katechezie szkolnej malarstwa religijnego i arcydzieł sztuki (Chałupniak R., 2003g, s. 127–133; Chałupniak R., 2004h, s. 107–117; Chałupniak R., 2011e, s. 11–17; Chałupniak R., 2013a). Problematykę tę podejmował głównie na podstawie analizy dokumentów programowych katechezy w Polsce oraz podręczników szkolnych do nauczania religii. Odwoływał się również do polskich dydaktyków. Ksiądz R. Chałupniak dostrzegał funkcje dydaktyczne i wychowawcze zarówno pytań, które stawia katecheta, jak też tych, które stawiają uczniowie. Wiele uwagi poświęcał korelacji nauczania religii z plastyką oraz wiedzą o kulturze (Chałupniak R., 2003g, s. 127–133; Chałupniak R., 2014a; Chałupniak R., 2015e, s. 67–78; Chałupniak R., 2013a; 2014a). Analizował znaczenie obrazów patriotycznych w katechezie dzieci (Chałupniak R., Szubartowska A., 2018, s. 185–204). Uważał, że m.in. warto dbać o jakość i merytoryczność reprodukcji w podręcznikach do nauczania religii, ponieważ dostrzegał w tym element kształtowania świadomego życia wiarą. W tym zakresie postulował także, aby katecheci nieustannie dbali o podnoszenie wiedzy w zakresie odbioru dzieł sztuki i metodyki pracy z obrazami na lekcji religii (Chałupniak R., 2013a; Chałupniak R., 2014a).

Uwagi końcowe

Oprócz wyżej zasygnalizowanych problemów badawczych, w kręgu zainteresowań naukowych ks. R. Chałupniaka znajdowały się również problemy metodologiczne katechetyki (Chałupniak R., 2002m, s. 60–65; Chałupniak R., 2012b, s. 4–13; Chałupniak R., 2013c, s. 277–304; Chałupniak R., 2015a, s. 14–23; Chałupniak R., 2017d, s. 62–73). W związku z tym Książd Profesor analizował zagadnienia związane z rozumieniem katechetyki jako teologii praktycznej, pedagogiki religii i pedagogiki katolickiej oraz relacjami zachodzącymi między poszczególnymi dyscyplinami wiedzy teologicznej i katechetycznej. Książd R. Chałupniak kompetentnie wykorzystywał nie tylko osiągnięcia nauk teologicznych, ale także pedagogiki świeckiej, pedagogiki religii, pedagogiki katolickiej, dydaktyki. Takie podejście było zgodne z zasadą wierności Bogu i człowiekowi, która odgrywa kluczową rolę w programowaniu i realizacji katechezy integralnej realizowanej w różnych środowiskach.

Doskonała znajomość problematyki oraz literatury przedmiotu (nie tylko polskiej, ale także obcej, zwłaszcza niemieckiej i angielskiej) i liczne kontakty z badaczami z zagranicy zaowocowały również badaniami naukowymi na temat katechezy, religioznawstwa, lekcji religii i wychowania religijnego w krajach Europy. Książd Chałupniak nie uznawał tematów tabu, gdy chodziło o kształt polskiej katechezy i dobro Kościoła, stąd też pisał także o antyklerykalizmie w katechezie, roli kapłanów w kształtowaniu społecznego obrazu katechety i katechezy, katechezie osób niedostosowanych społecznie, zagadnieniach filozoficznych w katechezie, postawie katechety wobec krytyki Kościoła (Chałupniak R., 2003b, s. 425–442; Chałupniak R., 2006a, s. 175–189; Chałupniak R., 2008d, s. 183–193; Chałupniak R., 2011f, s. 145–161). W ten sposób badania naukowe prowadzone przez tego bardzo skromnego człowieka, o wielkim sercu, otwartego, żarliwego i kreatywnego, odzwierciedlały też jego osobowość i zyskiwały wymiar szczególnego obiektywizmu. Można zatem powiedzieć, że podejmowane problemy katechetyczne i propozycje ich rozwiązania poszerzają znacznie zakres merytoryczny polskiej katechetyki. Co więcej, mają charakter ponadczasowy. Jakościowe zróżnicowanie tematyki badawczej, przy jednoczesnym wnikliwym prowadzeniu analiz i wyraźnym ukierunkowaniu pastoralnym, wzbudza podziw. W badaniach ks. Chałupniaka uwiadcza się troska o integralne, odpowiadające na „znaki czasu” nauczanie i wychowanie w wierze młodego pokolenia. Książd Profesor potrafił umiejętnie przechodzić od podstaw praktycznych katechetycznej działalności Kościoła do jej unaukowania i odwrotnie – wychodząc od doświadczeń pastoralnych, przechodził do naukowych analiz. Dostrzegał znaczenie zarów-

no dobrej katechezy dla dobrej katechetyki, jak też dobrej teorii dla dobrej praktyki. Na tej synergii teorii i praktyki oparł swoją aktywność zawodową i kapłańską: naukową, badawczą, dydaktyczną, duszpasterską. Tak więc nie ulega wątpliwości, że wkład naukowo-badawczy ks. Chałupniaka jest imponujący i twórczy.

Książd Profesor pozostawił po sobie liczne nowatorskie rozwiązania, które w sposób znaczący odmieniły obraz współczesnej katechetyki i przyczyniły się również do rozwoju praktyki katechetycznej w różnych środowiskach (rodzinie, szkole, parafii). Warto zatem w przyszłości podjąć dalsze, pogłębione, badania, które pozwolą wykorzystać wartość naukową pracy badawczej tego znakomitego opolskiego katechetyka oraz korzystać z bogactwa jego pionierskich myśli w praktyce pastoralnej.

BIBLIOGRAFIA

- Chałupniak Radosław, 1997, *Problem komunikacji interpersonalnej a skuteczność katechezy szkolnej. Posoborowe studium interdyscyplinarne* (mps BKUL), Lublin.
- Chałupniak Radosław, 1999a, *Aktualna sytuacja katechezy we Włoszech*, *Katecheta*, nr 19, s. 61–65.
- Chałupniak Radosław, 1999b, *De catechizandis rudibus św. Augustyna a współczesna katecheza*, w: Jan Kopiec, Norbert Widok (red.), *Człowiek i Kościół w dziejach*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 371–378.
- Chałupniak Radosław, 2000a, *Czas wykorzystany na katechezie*, *Katecheta*, nr 4, s. 6–12.
- Chałupniak Radosław, 2000b, „Katecheza” czy „nauczanie religii”? *W obronie szkolnej katechezy*, *Katecheta*, nr 5, s. 7–12.
- Chałupniak Radosław, 2000c, *Katecheza jako komunikacja interpersonalna*, w: Tadeusz Dola, Rudolf Pierskała (red.), *Ut mysterium paschale vivendo exprimatur*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 501–514.
- Chałupniak Radosław, 2000d, *Konfesyjność nauczania religii. Zarys problematyki*, *Paedagogia Christiana*, nr 3, s. 31–51.
- Chałupniak Radosław, 2000e, *Postawa wiary i jej kształtowanie na katechezie*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 6–11.
- Chałupniak Radosław, 2000f, *W poszukiwaniu ciszy... na katechezie*, *Katecheta*, nr 1, s. 63–66.
- Chałupniak Radosław, 2000g, *Za katechezą szkolną*, *Katecheta*, nr 9, s. 68–70.
- Chałupniak Radosław, 2001a, *Katolickie wychowanie religijne we wschodnich Niemczech – nowe wyzwania*, *Katecheta*, nr 12, s. 52–56.
- Chałupniak Radosław, 2001b, *Szkolne nauczanie religii w Europie – dziś i jutro*, w: Stanisław Rabiej (red.), *Teologia w jednoczonej Europie. Materiały z sympozjum organizowanego przez Instytut Ekumenizmu i Badań nad Integracją Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 25–41.

- Chałupniak Radosław, 2001c, „Wychowanie religijne” czy „wychowanie chrześcijańskie?”, w: Radosław Chałupniak, Jerzy Kostorz (red.), *Wychowanie religijne u progu trzeciego tysiąclecia*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 227–240.
- Chałupniak Radosław, 2002a, *Asertywność i komunikacja katechety – w kierunku społecznej formacji katechetów*, w: Józef Stala (red.), *Dzisiejszy katecheta. Stan aktualny i wyzwania*, Wydawnictwo WAM, Kraków, s. 241–256.
- Chałupniak Radosław, 2002b, *Chrześcijaństwo i wychowanie chrześcijańskie na Węgrzech*, *Katecheta*, nr 1, s. 52–54.
- Chałupniak Radosław, 2002c, „Commonwealth of Australia” a wychowanie religijne, *Katecheta*, nr 5, s. 53–57.
- Chałupniak Radosław, 2002d, *Duszpasterstwo akademickie jako forma katechezy dorosłych*, w: Piotr Jaskóła, Rajmund Porada (red.), *Ad plenam unitatem*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 517–526.
- Chałupniak Radosław, 2002e, *Jaka katecheza dla dorosłych?*, w: Kazimierz Misiaszek (red.), *Katecheza dorosłych we wspólnocie Kościoła*, Wydawnictwo Salezjańskie Warszawa, s. 87–113.
- Chałupniak Radosław, 2002f, *Katecheza – zaproszenie do chrześcijańskiej radości*, w: Józef Stala (red.), *Dzisiejszy katechizowany. Stan aktualny i wyzwania*, Wydawnictwo WAM, Kraków, s. 187–206.
- Chałupniak Radosław, 2002g, „Katecheza” w Chorwacji, *Katecheta*, nr 11, s. 65–68.
- Chałupniak Radosław, 2002h, *Muzyka i katecheza – kilka metod katechetycznych*, *Katecheta*, nr 11, s. 21–25.
- Chałupniak Radosław, 2002i, *Niemiecki Związek Katechetów (DKV) – doświadczenie do wykorzystania*, *Katecheta*, nr 2, s. 63–66.
- Chałupniak Radosław, 2002j, *Pytania alternatywne – problem nie tylko nowicjuszy*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 90–93.
- Chałupniak Radosław, 2002k, *Religijne wychowanie w krainie pachnącej żywicą*, *Katecheta*, nr 6, s. 52–58.
- Chałupniak Radosław, 2002l, *Wybrane metody aktywizujące w katechezie*, w: Radosław Chałupniak, Jerzy Kostorz, Waldemar Spyra (red.), *Aktywizacja w katechezie – szansa czy zagrożenie?*, Opole, s. 287–301.
- Chałupniak Radosław, 2002l, *Wychowanie religijne po hiszpańsku*, *Katecheta*, 2002 nr 4, s. 55–61.
- Chałupniak Radosław, 2002m, *Wychowanie religijne w kolebce naukowej katechetyki*, *Katecheta*, nr 3, s. 60–65.
- Chałupniak Radosław, 2002n, *Wykorzystanie obrazu w katechezie – wybrane metody aktywizujące*, *Katecheta*, nr 11, s. 25–30.
- Chałupniak Radosław, Kostorz Jerzy, 2002, *Wybrane zagadnienia z katechetyki*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole.
- Chałupniak Radosław, 2003a, „Do dzieci przez rodziców”. *Model katechezy rodzinnej w krajach Ameryki Południowej*, *Katecheta*, nr 2, s. 63–69.
- Chałupniak Radosław, 2003b, *Katecheza osób nieprzystosowanych społecznie*, w: Józef Stala (red.), *Katecheza specjalna dzisiaj. Problemy i wyzwania*, Jedność, Kielce, s. 425–442.
- Chałupniak Radosław, 2003c, *Katecheza specjalna – w centrum czy na marginesie działalności katechetycznej Kościoła?*, w: Józef Stala (red.), *Katecheza specjalna dzisiaj. Problemy i wyzwania*, Jedność, Kielce, s. 13–26.

- Chałupniak Radosław, 2003d, „*Od wiary do rozumienia*”. *Religijno-pedagogiczna koncepcja Hubertusa Halbfasa*, Paedagogia Christiana, nr 2, s. 119–131.
- Chałupniak Radosław, 2003e, *Rodzina i katecheza – dwa wyzwania współczesnego Kościoła*, Kazimierz Wolsza (red.), *Osoba – małżeństwo – rodzina u progu XXI*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2003, s. 51–64.
- Chałupniak Radosław, 2003f, *Sekularyzacja szkolnej lekcji religii a narodowe dyrektoria katechetyczne we Włoszech, w Niemczech i w Polsce*, w: Stanisław Dziekoński (red.), *Przesłanie dokumentów katechetycznych Kościoła w Polsce*, VERBINUM, Warszawa, s. 249–265.
- Chałupniak Radosław, 2003g, *Sztuka na katechezie. Korelacja lekcji religii z wychowaniem plastycznym*, Katecheta, nr 7–8, s. 127–133.
- Chałupniak Radosław, 2003h, *Wychowanie religijne w szkołach europejskich*, w: Józef Stala (red.), *Wybrane zagadnienia z katechetyki*, Biblos, Tarnów, s. 175–201.
- Chałupniak Radosław, 2004a, *Dyscyplina w katechezie*, w: Chałupniak Radosław, Jan Kochel, Jerzy Kostorz, Waldemar Spyra (red.), *Wokół katechezy posoborowej. Księga pamiątkowa dedykowana ks. biskupowi Gerardowi Kuszowi*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 67–70.
- Chałupniak Radosław, 2004b, *Europejska Ekipa Katechetyczna*, w: Chałupniak Radosław, Jan Kochel, Jerzy Kostorz, Waldemar Spyra (red.), *Wokół katechezy posoborowej. Księga pamiątkowa dedykowana ks. biskupowi Gerardowi Kuszowi*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 85–86.
- Chałupniak Radosław, 2004c, *Katecheza akademicka*, w: Chałupniak Radosław, Jan Kochel, Jerzy Kostorz, Waldemar Spyra (red.), *Wokół katechezy posoborowej. Księga pamiątkowa dedykowana ks. biskupowi Gerardowi Kuszowi*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 147–151.
- Chałupniak Radosław, 2004d, *Postawa obojętności jako wyzwanie wobec katechezy studentów*, Katecheta, nr 7–8, s. 116–120.
- Chałupniak Radosław, 2004e, *Poznawanie uczniów*, w: Chałupniak Radosław, Jan Kochel, Jerzy Kostorz, Waldemar Spyra (red.), *Wokół katechezy posoborowej. Księga pamiątkowa dedykowana ks. biskupowi Gerardowi Kuszowi*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 344–347.
- Chałupniak Radosław, 2004f, *Pytania w katechezie*, w: Chałupniak Radosław, Jan Kochel, Jerzy Kostorz, Waldemar Spyra (red.), *Wokół katechezy posoborowej. Księga pamiątkowa dedykowana ks. biskupowi Gerardowi Kuszowi*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 357–360.
- Chałupniak Radosław, 2004g, *Sztuka w katechezie*, w: Chałupniak Radosław, Jan Kochel, Jerzy Kostorz, Waldemar Spyra (red.), *Wokół katechezy posoborowej. Księga pamiątkowa dedykowana ks. biskupowi Gerardowi Kuszowi*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 390–394.
- Chałupniak Radosław, 2004h, *Wprowadzenie w przestrzeń języka religijnego istotnym zadaniem katechezy*, w: Józef Stala (red.), *Katechizować dzisiaj. Problemy i wyzwania*, Kielce, s. 107–117.
- Chałupniak Radosław, 2005a, *Metodyka katechezy przedszkolnej*, w: Józef Stala (red.), *Wychowanie dzieci w wieku przedszkolnym*, Biblos, Tarnów, s. 317–350.
- Chałupniak Radosław, 2005b, *Między katechezą a religioznawstwem. Nauczanie religii katolickiej w szkole publicznej w Niemczech w latach 1945–2000*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole.

- Chałupniak Radosław, 2005c, *Młodzież gimnazjalna w oczach przyszłych katechetów*, w: Józef Stala (red.), *Dzisiejszy bierzmowany. Problemy i wyzwania*, Jedność, Kielce, s. 357–371.
- Chałupniak Radosław, 2005d, *Status i rola nauczyciela religii w Niemczech*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 19–33.
- Chałupniak Radosław, 2006a, *Katecheta wobec krytyki Kościoła*, w: Ryszard Czekalski (red.), *Katecheza w Kościele i dla Kościoła*, Płocki Instytut Wydawniczy, Płock, s. 175–189.
- Chałupniak Radosław, 2006b, *Katecheza parafialna w Europie*, w: Radosław Chałupniak, Jan Kochel, Jerzy Kostorz (red.), *Katecheza parafialna – reaktywacja. Duszpasterstwo katechetyczne w parafii*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 99–114.
- Chałupniak Radosław, 2006c, *Katecheza parafialna w wybranych krajach Europy*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 19–28.
- Chałupniak Radosław, 2007a, *Katecheza przygotowująca do Komunii Świętej i sakramentu pokuty w... rodzinie. Polska propozycja misyjnej „catequesis familiar”*, w: Józef Stala (red.), *Eucharystia – pokuta i pojednanie w katechezie. Problemy i wyzwania*, Jedność, Kielce, s. 309–324.
- Chałupniak Radosław, 2007b, *Katecheza wtajemniczenia dla studentów*, w: Krzysztof Kantowski (red.), *Funkcja inicjacyjna katechezy w Kościele współczesnym*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 199–222.
- Chałupniak Radosław, 2007c, *Katolickie wychowanie religijne w szkołach publicznych w jednoczącej się Europie*, *Zeszyty Katechetyczne*, nr 1, s. 7–38.
- Chałupniak Radosław, 2007d, *Kerygmat*, w: Cyprian Rogowski (red.), *Leksykon pedagogiki religii*, Verbinum, Warszawa, s. 319–321.
- Chałupniak Radosław, 2007f, *Kryzys wychowania (także) religijnego*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 86–88.
- Chałupniak Radosław, 2007g, *Potrzeba i uzasadnienie wychowania religijnego w podstawowych środowiskach wychowawczych (rodzina, parafia, szkoła, media)*, *Katecheta*, nr 2, s. 3–13.
- Chałupniak Radosław, 2007h, *Radość – darem i zadaniem w życiu chrześcijańskim*, w: Stanisław Rabiej (red.), *Ad christianorum unitatem fovendam. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu arcybiskupowi Alfonsowi Nosolowi Wielkiemu Kanclerzowi Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego z okazji 30-lecia święceń biskupich, 50-lecia prezbiteratu i 75-rocznicy urodzin*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 35–45.
- Chałupniak Radosław, 2007i, *Szkolna katecheza młodzieży gimnazjalnej wobec przemian i wyzwań współczesności*, w: Andrzej Offmański (red.), *Troska Kościoła o współczesną polską młodzież. Zarys problematyki*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 155–178.
- Chałupniak Radosław, 2007j, *Terapeutyczny wymiar katechezy szkolnej*, *Studia Pastoralne*, t. 3, s. 143–166.
- Chałupniak Radosław, 2007k, *Wkład „Katechety” w rozwój metodyki wychowania*, *Katecheta*, nr 10, s. 42–51.
- Chałupniak Radosław, 2007l, *Wspólnota z Jezusem Chrystusem – podstawą chrześcijańskiej radości*, w: Kazimierz Dola, Norbert Widok (red.), *Crux Christi – spes nostra. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu biskupowi Janowi Kopcowi z okazji 60-lecia urodzin, 35-lecia prezbiteratu, 15-lecia sakry biskupiej i 25-lecia pracy*

- naukowej*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 135–144.
- Chałupniak Radosław (red.), 2008a, *Antyklerykalizm a współczesna katecheza*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole.
- Chałupniak Radosław, 2008b, *Czy katecheta powinien być terapeutą?*, w: Aleksandra Bałoniak, Jan Szpet (red.), *Między tradycją a współczesnością. I Krajowy Kongres Katechetyczny*, Wydawnictwo Naukowe UAM. Wydział Teologiczny, Redakcja Wydawnictw, Poznań, s. 289–304.
- Chałupniak Radosław, 2008c, *Europejska Ekipa Katechetyczna*, *Collectanea Theologica*, nr 3, s. 151–160.
- Chałupniak Radosław, 2008d, *Księża i katecheza*, w: Radosław Chałupniak (red.), *Antyklerykalizm a współczesna katecheza*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 183–193.
- Chałupniak Radosław, 2008e, *Lekcja religii a duszpasterstwo szkolne na przykładzie Kościoła w Niemczech*, *Katecheta*, nr 9, s. 16–27.
- Chałupniak Radosław, 2008f, *Wychowanie do cywilizacji miłości a „mediokracja”*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 93–99.
- Chałupniak Radosław, 2009a, *Adresaci katechezy dorosłych*, w: Kazimierz Misiaszek, Józef Stala (red.), *Katecheza dorosłych*, Biblos, Tarnów, s. 171–190.
- Chałupniak Radosław, 2009b, *Komunikacja interpersonalna podstawą wspólnoty*, w: Andrzej Draguła (red.), *Kościół – Communio jako podmiot i środowisko współczesnej katechezy*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin, s. 101–118.
- Chałupniak Radosław, 2010a, *Niemiecki model nauczania religii katolickiej*, *Studia Katechetyczne*, t. 7, s. 80–96.
- Chałupniak Radosław, 2010b, *W poszukiwaniu nowego modelu katechezy*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 19–25.
- Chałupniak Radosław, 2010c, *Wychowanie do liturgii w katechezie dzieci wczesnoszkolnych według założeń nowej Podstawy programowej*, w: Andrzej Offmański (red.), *Współczesna katecheza liturgiczna. Liturgia w katechezie i szkolnym nauczaniu religii*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2010, s. 263–283.
- Chałupniak Radosław, 2010d, *Wychowanie religijne na Malcie*, *Katecheta*, nr 6, s. 7–11.
- Chałupniak Radosław, 2011a, *Alfabet metod biblijnych*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 67–74.
- Chałupniak Radosław, 2011b, *Współczesne ukierunkowania niemieckiej pedagogiki religijnej*, *Roczniki Pastoralno-Katechetyczne*, z. 6, s. 155–165.
- Chałupniak Radosław, 2011c, *Wychowanie do odbioru mediów w katechezie*, w: Elżbieta Osewska (red.), *Wychowanie a wyzwania ponowoczesności*, Wydawnictwo UKSW, Warszawa, s. 209–221.
- Chałupniak Radosław, 2011d, *Wychowanie do sakramentu pokuty we współczesnej katechezie dzieci wczesnoszkolnych w diecezji opolskiej*, w: Konrad Glombik (red.), *Sakrament pokuty wobec problemów współczesności*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 311–331.
- Chałupniak Radosław, 2011e, *Youcat w polskiej katechezie*, *Katecheta*, nr 10, s. 11–17.
- Chałupniak Radosław, 2011f, *Zagadnienia filozoficzne w katechezie szkolnej*, *Forum Teologiczne*, t. 12, s. 145–161.
- Chałupniak Radosław, 2012a, *Doświadczenie estetyczne w wychowaniu religijnym*, w: Krzysztof. Kantowski, Wojciech Lechów (red.), *Ku doświadczeniu wiary. Księga*

- dedykowana Księdzu Profesorowi Andrzejowi Offmańskiemu w 70. rocznicę urodzin i 40. Rocznicę pracy naukowo-dydaktycznej*, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2012, s. 145–160.
- Chałupniak Radosław, 2012b, *Katechetyka jako teologia praktyczna – zdefiniowanie ekklezjalnej tożsamości*, *Katecheta*, nr 11, s. 4–13.
- Chałupniak Radosław, 2012c, *Katecheza w służbie przekazu i formacji wiary. Nowa ewangelizacja w (nowej) katechezie*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 4–16.
- Chałupniak Radosław, 2012d, *Katecheza w szkole czy poza szkołą?*, *Paedagogia Christiana*, nr 1, s. 163–178.
- Chałupniak Radosław, 2012e, *Podstawy teologii piękna – od Biblii do ikonofilii*, w: Zygfryd Glaeser (red.), *Człowiek dialogu. Księga pamiątkowa dedykowana księdzu arcybiskupowi Alfonsowi Nossolowi z okazji 80. rocznicy urodzin, okazji, 55. rocznicy święceń kapłańskich oraz 35. rocznicy święceń biskupich*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 739–761.
- Chałupniak Radosław, 2012f, *Przez obraz ku Bogu – podstawy biblijne. Kerygma, Biblia, katecheza*, *Studia Katechetyczne*, t. 8, s. 277–304.
- Chałupniak Radosław, 2013a, *Arcydzieła malarstwa w katechezie*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole.
- Chałupniak Radosław, 2013b, *Co robić, kiedy dzieci odchodzą od Boga?*, *Katecheta*, nr 5, s. 62–67.
- Chałupniak Radosław, 2013c, *Katechetyka jako teologia praktyczna – zdefiniowanie ekklezjalnej tożsamości (wersja poszerzona)*, *Studia Katechetyczne*, t. 9, s. 277–304.
- Chałupniak Radosław, 2013d, *Religijny analfabetyzm młodzieży*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 85–88.
- Chałupniak Radosław, 2013e, *Wychowawcy wobec kryzysu wiary współczesnej młodzieży*, w: Marcin Worbs (red.), *W przestrzeni wiary. Wykłady otwarte zorganizowane w okresie Wielkiego Postu*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 165–183.
- Chałupniak Radosław, 2014a, *Adhortacja Catechesi tradendae – wielka karta współczesnej katechezy*, w: Erwin Mateja (red.), *Świadek prawdy i wiary. Janowi Pawłowi w 20-lecie Uniwersytetu Opolskiego*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole 2014, s. 157–168.
- Chałupniak Radosław, 2014c, *Malarstwo religijne w podręcznikach szkolnych*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole.
- Chałupniak Radosław, 2014d, *Rok Wiary i jego katechetyczne implikacje*, *Katecheta*, nr 3, s. 4–14.
- Chałupniak Radosław, 2014e, *Troska o więzi rodzinne w założeniach Domowego Kościoła*, w: Józef Stala (red.), *Nauki o rodzinie w służbie rodziny*, Uniwersytet Papieski Jana Pawła II w Krakowie, Kraków, s. 253–276.
- Chałupniak Radosław, 2014f, *Wychowanie estetyczne w polskiej szkole*, w: Radosław Chałupniak, Tomasz Michalewski, Ewa Smak (red.), *Wychowanie w szkole: od bezradności ku możliwościom*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 371–381.
- Chałupniak Radosław, 2014g, *Malarstwo religijne w podręcznikach szkolnych*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole.
- Chałupniak Radosław, 2015a, *Katechetyka jako pedagogika katolicka*, *Katecheta*, nr 7–8, s. 14–23.
- Chałupniak Radosław, 2015b, *Kompetencje katechety w zakresie komunikacji interpersonalnej*, *Zeszyty Formacji Katechetów*, nr 4, s. 57–68.

- Chałupniak Radosław, 2015c, *Neutralność światopoglądowa a katolickie wychowanie w polskiej szkole*, w: Jolanta Karbowniczek, Anna Błasiak, Ewa Dybowska (red.), *Rozwój i wychowanie dziecka w wieku przedszkolnym i szkolnym – perspektywy i problemy*, Wydawnictwo WAM, Kraków, s. 329–352.
- Chałupniak Radosław, 2015d, *Szkolne nauczanie religii w Polsce w kontekście europejskim*, w: Marian Zajac (red.), *XXV lat nauczania religii w polskiej szkole. Między nadzieją a rzeczywistością*, Natan, Lublin, s. 13–35.
- Chałupniak Radosław, 2015e, *The visual principle and the correlation between teaching of the Catholic religion and art education in Polish school*, *The Person and the Challenges*, nr 2, s. 67–78.
- Chałupniak Radosław, 2016a, *Katecheza rodzinna – współczesne wyzwania i realizacje*, w: Paweł Landwójtowicz (red.), *Matrimonio et familie. Z problematyki małżeństwa i rodziny*, Redakcja Wydawnictw Wydziału Teologicznego Uniwersytetu Opolskiego, Opole, s. 145–166.
- Chałupniak Radosław, 2016b, *Malarstwo religijne we współczesnej katechezie w gimnazjum*, *Liturgia Sacra. Liturgia – Musica – Ars*, nr 2, s. 551–567.
- Chałupniak Radosław, 2016c, *Problem konfesyjnego nauczania religii w Niemczech*, *Studia Oecumenica*, t. 16, s. 81–96.
- Chałupniak Radosław, 2016d, *Sakrament pokuty i pojednania w katechezie niemieckiej*, *Colloquia Theologica Ottoniana*, nr 2, s. 7–32.
- Chałupniak Radosław, 2017a, *Meandry wychowania ekumenicznego*, *Studia Oecumenica*, t. 17, s. 365–380.
- Chałupniak Radosław, 2017b, *Miłosierdzie jako istotna kategoria pedagogiki katolickiej*, w: Roman Ceglarek, Andrzej Kuliberda (red.), *Bądźcie świadkami miłosierdzia*, Częstochowskie Wydawnictwo Archidiecezjalne „Regina Poloniae”, Częstochowa, s. 157–166.
- Chałupniak Radosław, 2017c, *Pedagogika katolicka – znaczenie i aktualność w kontekście chaosu wartości (perspektywa polska)*, *Studia Pastoralne*, t. 13, s. 62–73.
- Chałupniak Radosław, 2018a, *Katecheta w zwierciadle wirtualnego świata*, *Zeszyty Formacji Katechetów*, nr 1, s. 95–104.
- Chałupniak Radosław, 2019a, *Arcydzieła El Greca – namalowana kontrreformacja*, *Studia Oecumenica*, t. 19, s. 97–115.
- Chałupniak Radosław, 2019b, *El Greco – teologia ukryta w geście*, *Liturgia Sacra. Liturgia – Musica – Ars*, nr 1, s. 237–252.
- Chałupniak Radosław, Kałuża Krystian, 2020, *Via Pulchritudinis – The Proposal of Spirituality Based on Beauty on the Example of El Greco’s Works*, *Journal for the Study of Religions and Ideologies*, vol. 19, no 56, s. 32–45.
- Chałupniak Radosław, Szubartowska Alicja, 2018, *Obrazy patriotyczne jako kategoria pedagogiczno-katechetyczna w katechezie dzieci*, w: Piotr Goliszek (red.), *Wychowanie patriotyczne*, Wydawnictwo Diecezjalne i Drukarnia, Lublin, s. 185–204.
- Chałupniak Radosław, Szubartowska Alicja., Wagner Maria, 2019, *Obrazy malarskie w patriotycznym wychowaniu młodzieży na katechezie*, *Zeszyty Formacji Katechetów*, nr 1, 2019, s. 95–103.
- Czekalski Ryszard., Murawski Roman (oprac.), 2002, *Bibliografia katechetyczna 1996–2000*, Wydawnictwo UKSW, Warszawa.
- KD/KGJ, Śp. Ks. prof. Radosław Chałupniak, <https://gliwice.gosc.pl/doc/6386901>. Sp-ks-prof-Radoslaw-Chalupniak (4.10.2021).
- Kochel Jan., Chałupniak Radosław, 2017, „Kimże jest człowiek, że [go]... wychowujesz?” (por. Ps 8,5). *Antropologia pedagogiczna w katechezie*, w: Anna Walulik, Janusz

- Mólka (red.), *Septuaginta pedagogiczno-katechetyczna. Księga jubileuszowa dedykowana Księdzu Profesorowi dr. hab. Zbigniewowi Markowi SJ w siedemdziesiątą rocznicę urodzin*, Akademia Ignatianum w Krakowie, Kraków, s. 633–651.
- Kostorz Jerzy, 2003, *Chałupniak Radosław*, w: Ryszard Czekalski (współpraca) Zbigniew Marek, Roman Murawski, *Słownik katechetyków polskich XX wieku*, Wydawnictwo Salezjańskie, Warszawa, s. 32–33.
- Ks. prof. dr hab. Radosław Chałupniak, <http://www.katechetyka.diecezja.opole.pl/wtuo/0-osoby/radek.htm> (4.10.2021).
- Pogrzeb Ks. profesora Radosława Chałupniaka, dziekana Wydziału Teologicznego UO*, <https://m.niedziela.pl/artukul/55441/Pogrzeb-ks-profesora-Radoslaw-a-2021> (2021.10.04).
- Rychlikowski Ginter, Chałupniak Radosław, 2017, *Niemieckie dokumenty katechetyczne ostatniego ćwierćwiecza*, *Studia Katechetyczne*, t. 13, s. 153–164.
- Rynkal Magdalena, Chałupniak Radosław, 2017, *Dokumenty katechetyczne w Austrii*, *Studia Katechetyczne*, t. 13, s. 165–173.
- Tobolski Błażej, *Katecheta – powołanie i wyzwanie*, <https://www.przewodnik-katolicki.pl/Archiwum/2007/Przewodnik-Katolicki-40-2007/Wiara-i-Kosciol/Katecheta-powolanie-i-wyzwanie> (10.12.2021).